

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 14 februari 2020
(OR. en)

5767/20

COMPET 42
IND 15
MI 36

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	<i>Vorbereiding van de Raad Concurrentievermogen op 27 en 28 februari 2020</i> Europese Green Deal - transitie naar een klimaatneutrale en circulaire EU-industrie <i>Presentatie door de Commissie</i> <i>Oriënterend debat</i>

Voor de delegaties gaat hierbij een nota van het voorzitterschap over de "Europese Green Deal - transitie naar een klimaatneutrale en circulaire EU-industrie", met het oog op het oriënterend debat tijdens de zitting van de Raad Concurrentievermogen op 27 februari 2020.

Raad Concurrentievermogen, 27 februari 2020

Europese Green Deal - transitie naar een klimaatneutrale en circulaire EU-industrie
Achtergrondnota van het voorzitterschap ten behoeve van de gedachtewisseling

In de Europese Green Deal, die de Commissie op 11 december 2019 heeft gepubliceerd, wordt toegelicht hoe Europa uiterlijk in 2050 het eerste klimaatneutrale continent kan worden, en daarbij de economie kan worden gestimuleerd, de gezondheid en de levenskwaliteit van de mensen kan worden verbeterd, er zorg voor de natuur kan worden gedragen, en niemand aan zijn lot wordt overgelaten.

Op 12 december 2019 heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan de doelstelling dat de EU uiterlijk in 2050 klimaatneutraal is, heeft hij nota genomen van de mededeling over de Green Deal en heeft hij de Raad verzocht de werkzaamheden vooruit te helpen conform zijn goedkeuring van de doelstelling voor 2050. De Europese Raad benadrukte dat het volgende meerjarig financieel kader (MFK) een aanzienlijke bijdrage zal leveren aan de klimaatactie.

Bovendien heeft de Europese Raad benadrukt dat alle relevante wetgeving en beleidsmaatregelen van de EU in overeenstemming moeten zijn met en moeten bijdragen tot het bereiken van klimaatneutraliteit, waarbij een gelijk speelveld geëerbiedigd moet worden.

De Europese Green Deal voorziet in een routekaart met beleidslijnen en maatregelen om de transformerende verandering teweeg te brengen die wij in alle sectoren nodig hebben. Vele daarvan zullen in het eerste jaar van de mandaatperiode van de Commissie worden uitgevoerd en een belangrijk onderdeel vormen van het werkprogramma van de Commissie voor 2020.

De Commissie heeft aangekondigd ervoor te zullen zorgen dat haar richtsnoeren voor betere regelgeving en ondersteunende instrumenten meer aandacht besteden aan duurzaamheid en innovatie. De bedoeling is dat alle Green Deal-initiatieven hun doelstellingen met maximale effectiviteit en zo min mogelijk lasten bereiken en dat alle andere initiatieven van de EU het groene principe van "niet schaden" eerbiedigen.

Het Kroatische voorzitterschap staat klaar om de besprekingen in de Raad over alle voorstellen in die context te faciliteren.

Het bedrijfsleven mobiliseren voor een schone en circulaire economie

De Europese industrie speelt in de toekomst van Europa een centrale rol als belangrijke bron van duurzame en inclusieve economische groei. Een sterke industriële basis vormt de grondslag van ons concurrentievermogen en onze welvaart. Zonder de moderne industrie zal het onmogelijk zijn de samenleving te transformeren in de richting van een duurzame, klimaatneutrale en digitale toekomst.

Zoals in de Europese Green Deal wordt toegelicht, moet het hele bedrijfsleven worden gemobiliseerd met het oog op het behalen van de doelstelling, namelijk een klimaatneutrale en circulaire economie. Het duurt 25 jaar – een generatie – om een bedrijfstak en alle waardeketens te transformeren. De transformatie moet Europa omvormen van een lineaire economie tot een circulaire economie, dat wil zeggen van een economie die "neemt - maakt - verkoopt - wegwerpt" tot een economie die herstelt, hergebruikt, herproduceert en, alleen wanneer deze opties zijn uitgeput, recycleert en de hulpbronnen terug in de productie verspreidt. Om in 2050 zover te zijn, moeten de komende vijf jaar besluiten en maatregelen worden genomen.

Er zijn dringend nieuwe, door digitalisering mogelijk gemaakte bedrijfsmodellen nodig om de circulariteit te versnellen en dematerialisatie van onze economie te bevorderen, zodat Europa minder afhankelijk wordt van grondstoffen.

De transitie biedt een kans om duurzame en banenintensieve economische activiteiten uit te breiden. Er is een belangrijk potentieel op de wereldmarkten voor technologieën met geringe emissie, duurzame producten en diensten. En zo vertoont ook de circulaire economie een groot potentieel voor nieuwe activiteiten en banen. De transformatie verloopt echter te traag en ongelijk.

Zolang veel internationale partners niet dezelfde ambitie hebben als de EU, terwijl de EU haar klimaatambitie verhoogt, bestaat er tegelijk een risico op koolstoflekkage. Dit zou hetzij toe te schrijven zijn aan de verplaatsing van productie van de EU naar andere landen met een lager ambitieniveau voor emissiereductie, hetzij aan de vervanging van EU-producten door ingevoerde producten die koolstofintensiever zijn. Als dit risico werkelijkheid wordt, zouden de wereldwijde emissies niet verminderen. De Commissie buigt zich daarom over een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens voor bepaalde sectoren (en zal ter zake een voorstel indienen in 2021).

In maart 2020 zal de Commissie een industriële strategie van de EU vaststellen. Deze strategie moet een antwoord geven op de tweeledige uitdaging van de groene en de digitale transformatie en betrekking hebben op alle relevante beleidsterreinen. Europa moet gebruikmaken van het potentieel van de digitale transformatie, het middel bij uitstek om de doelstellingen van de Green Deal een stuk dichterbij te brengen. Sterkere circulaire industriële waardeketens zijn van cruciaal belang voor een groene en duurzame industrie in de EU en geven de EU concurrentievoordelen als voortrekker op het gebied van koolstofneutraliteit. De corporate governance moet veranderen, omdat veel bedrijven gericht zijn op financieel rendement op korte termijn, en niet op hun ontwikkeling en duurzaamheid op langere termijn. Het is van wezenlijk belang nieuwe vormen van samenwerking met het bedrijfsleven en investeringen in strategische waardeketens te bevorderen. Het versterken van de Europese waardeketens is in een mondiale context van belang om het concurrentievermogen van de industrie en de strategische autonomie te verbeteren. Projecten van gemeenschappelijk Europees belang behoren tot de relevante instrumenten strategische waardeketens op EU-niveau te ondersteunen, maar zij mogen niet de enige instrumenten zijn.

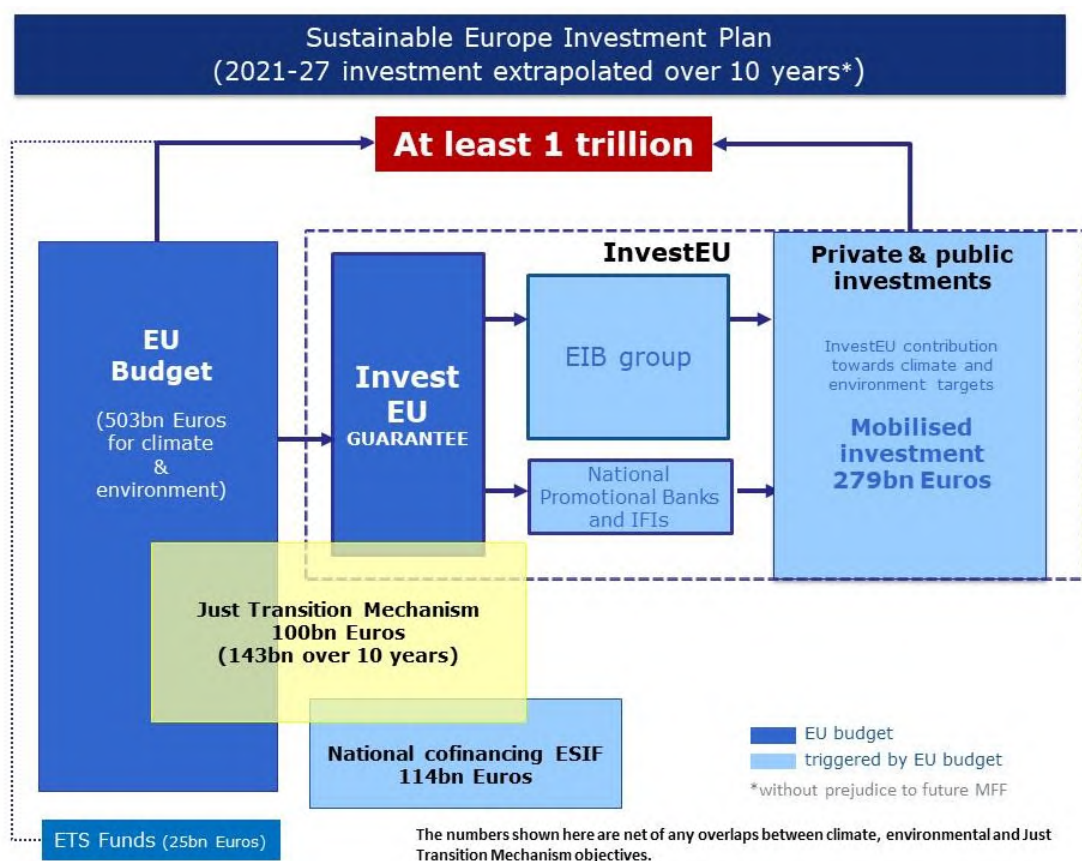
Energie-intensieve industrietakken, zoals de sectoren staal, chemicaliën en cement, zijn onontbeerlijk voor de Europese economie, omdat zij bijdragen aan meerdere belangrijke waardeketens. Het is van wezenlijk belang dat deze sector koolstofvrij wordt en moderniseert. Uit de aanbevelingen van de Groep op hoog niveau over energie-intensieve industriële sectoren blijkt dat de sector ernst maakt met deze doelstellingen¹. In deze aanbevelingen worden acties beschreven die de juiste marktsignalen kunnen geven om nieuwe investeringen in Europa aan te trekken, bedrijven te helpen kosteneffectieve routes naar klimaatneutraliteit te ontwikkelen en nieuwe zakelijke kansen in Europa en in het buitenland te benutten. Zij zijn ook gericht op de noodzaak om een rechtvaardige transitie te waarborgen en zijn ingegeven door de noodzaak werknemers uit te rusten met nieuwe vaardigheden en de van deze industriële sectoren afhankelijke gemeenschappen te helpen de transitie te beheren. De voorzieningszekerheid van duurzame grondstoffen voor schone en digitale technologieën is ook van strategisch belang voor het uitvoeren van de Green Deal.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_19_6353

Een nieuw actieplan voor circulaire economie zal samen met de industriële strategie de economie van de EU helpen te moderniseren en de kansen van de circulaire economie helpen te benutten – intern en mondiaal. Een belangrijk doel van het nieuwe beleidskader zal erin bestaan binnen en buiten de EU de ontwikkeling van leidende markten voor klimaatneutrale en circulaire producten te stimuleren, alsook de Europese economie te heroriënteren naar het maximaliseren van de retentiewaarde en het tot een minimum beperken van het gebruik van primaire hulpbronnen. Het actieplan zal een beleid voor "duurzame producten" omvatten dat ervoor zorgt dat de producten worden ontworpen met het oog op duurzaamheid en circulariteit en het beperken van de ecologische en sociale effecten gedurende hun hele levenscyclus, op basis van vergelijkbare en verifieerbare gegevens. Het actieplan zal er met name op inzetten dat er minder materiaal wordt verwerkt en dat dit materiaal opnieuw wordt gebruikt voordat het wordt gerecycleerd. Het zal nieuwe bedrijfsmodellen bevorderen en minimumvoorschriften vaststellen om te voorkomen dat er milieuschadelijke producten op de EU-markt worden gebracht. Het zal de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid nog verder vergroten.

De transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie vereist substantiële investeringen in heel Europa en een krachtige beleidsrespons op alle niveaus. Voor het behalen van de huidige klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 wordende extra jaarlijkse investeringen geraamd op 260 miljard EUR, wat neerkomt op ongeveer 1,5 % van het bbp in 2018. Voor deze investeringen moeten de publieke en particuliere sector worden gemobiliseerd. Op 14 januari heeft de Commissie het investeringsplan voor een duurzaam Europa gepresenteerd om aan deze investeringsbehoeften te voldoen (figuur 1). Ten minste 25 % van de langetermijnbegroting van de EU moet worden besteed aan klimaatactie, en de Europese Investeringsbank en de Europese klimaatbank zullen verdere steun verlenen. Opdat de particuliere sector kan bijdragen aan de financiering van de groene transitie, zal de Commissie in 2020 een vernieuwde strategie voor duurzame financiering presenteren.

Figuur 1. Financieringsonderdelen in het investeringsplan voor een duurzaam Europa

In tal van sectoren zijn digitale technologieën van cruciaal belang voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de Green Deal. De Commissie is voornemens maatregelen te onderzoeken die ervoor moeten zorgen dat digitale technologieën, zoals kunstmatige intelligentie, 5G, blockchain, cloud- en edgecomputing en het internet der dingen, de impact van beleid in verband met klimaatverandering, de circulaire economie en milieubescherming kunnen versnellen en optimaliseren. Deze technologieën kunnen de integratie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in de Europese energiemarkten versnellen en consumenten ertoe aanzetten energie te besparen. Digitalisering biedt ook nieuwe mogelijkheden voor het op afstand controleren van lucht- en waterverontreiniging of voor het controleren en optimaliseren van het gebruik van energie en natuurlijke hulpbronnen. Tegelijkertijd heeft Europa behoefte aan een digitale sector die duurzaamheid vooropstelt. In dit verband omvat de onlangs goedgekeurde digitale strategie maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie en de circulaire economie binnen de sector zelf, van breedbandnetwerken tot datacentra. Daarnaast is de Commissie, in het kader van het eerder genoemde actieplan voor de circulaire economie, voornemens bijzondere aandacht te besteden aan elektronica, waar zij zal ingaan op ernstige lacunes op het gebied van de circulariteit van elektronische apparaten.

In dit verband worden de ministers op het gebied van Concurrentievermogen verzocht de belangrijkste elementen van de voorgestelde Europese Green Deal te bespreken en van gedachten te wisselen over de volgende vragen:

1. Hoe moet het EU- en nationale beleid de bijdrage van de industrie aan de verwezenlijking van de doelstelling inzake klimaatneutraliteit in 2050 ondersteunen? Zijn specifieke beleidslijnen en maatregelen nodig voor belangrijke industriële sectoren met het oog op het bereiken van klimaatneutraliteit en de andere doelstellingen van de Green Deal?
 2. In hoeverre zijn de aanbevelingen die de Groep op hoog niveau over energie-intensieve industrieën heeft gepubliceerd, in overeenstemming met de antwoorden op de vragen (1) en (2)? Welke acties en maatregelen moeten op EU-niveau worden genomen om het risico van koolstoflekkage te beperken?
 3. Hoe kan digitalisering de transitie naar een circulaire economie vergemakkelijken en versnellen?
-